

Залізнюк В.П.

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського

МЕХАНІЗМ ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

Наведено аргументи, які доводять, що досягнення продовольчої незалежності в сучасних умовах жорсткої конкуренції із зарубіжними товаровиробниками без дієвого механізму такого регулювання стало практично неможливим завданням. Із цієї точки зору найбільш оптимальним і ефективним способом захисту національного ринку продовольства, на нашу думку, має стати застосування заходів митно-тарифного регулювання для цілей раціоналізації співвідношення експорту та імпорту сільськогосподарської продукції та продовольства; активне використання економічних й адміністративних захисних заходів за зростаючого імпорту сільськогосподарської продукції та продовольства, а також у разі демпінгу та застосування в зарубіжних країнах субсидій під час експорту; поетапне зниження залежності вітчизняного агропромислового комплексу від імпорту технологій, машин, обладнання та інших ресурсів.

Розроблено механізм імпортозаміщення як інструмент державного регулювання забезпечення продовольчої безпеки, який є цілісною системою взаємопов'язаних елементів, які передбачають забезпечення імпортозаміщувального виробництва, зокрема виробничими та фінансовими ресурсами, виробничою та інноваційною інфраструктурою; створення сприятливого інвестиційного клімату, посилення коопераційних зв'язків та розвитку середнього та малого бізнесу, механізмів стимулювання імпортозаміщувального виробництва, партнерських відносин між державою й бізнесом (зокрема в інвестиційно-інноваційній сфері), забезпечення нормативно-законодавчої бази, розвитку сучасних форм міжнародного співробітництва тощо.

Зазначено, що основною метою механізму імпортозаміщення (як інструменту державного регулювання забезпечення продовольчої безпеки) є подолання структурних дисбалансів, зменшення імпортозалежності, а також забезпечення економічного зростання. Для реалізації цієї мети нами були виділені кілька завдань: збалансування структури зовнішньоторговельних потоків (зниження імпорту шляхом обмежень дозволених СОТ та підвищення експорту шляхом стимулювання вітчизняних виробництв); виробництво конкурентоспроможних замінників імпорту (підвищення якості продовольчих товарів та зниження собівартості вітчизняних товарів за рахунок субсидування вітчизняних виробництв); зменшення дефіциту зовнішньої торгівлі товарами за рахунок пільг та підвищення експортоорієнтованих продовольчих товарів; зростання зайнятості за рахунок використання нових потужностей в експортоорієнтованих виробництвах.

Ключові слова: продовольча безпека, імпортозаміщення, продовольча незалежність, механізми, стимулювання

Постановка проблеми. Однією з найважливіших особливостей розвитку сучасного світу є посилення глобалізаційних процесів як посилення взаємозалежності національних економік, взаємовплив і взаємозв'язок різних сфер і процесів у світовому господарстві. Відкритість національних економік призводить до поглиблення та різноманітності економічних форм, розширення масштабів взаємодії із зовнішнім світом.

Невідповідність структури виробництва потребам внутрішнього ринку призводить до надмірного

росту імпорту товарів, нераціональної структури зовнішньої торгівлі, в результаті чого посилюється імпортозалежність країни. У цих умовах імпортозаміщення є одним із факторів впливу на структурні зрушення національного виробництва та забезпечення продовольчої безпеки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням імпортозаміщення та забезпечення продовольчої безпеки країни присвячені праці вітчизняних учених, серед яких О. Кундицький, Т. Остапенко, К. Пазізіна, С. Пазізіна та інші. Проте в

науковій літературі фрагментарно висвітлено питання розвитку механізму імпортозаміщення як інструменту державного регулювання забезпечення продовольчої безпеки країни, що потребує подальшого дослідження у цьому напрямі.

Постановка завдання. Метою статті є розгляд інструментів стимулювання імпортозаміщення та розробка механізму імпортозаміщення як інструменту державного регулювання забезпечення продовольчої безпеки країни, який є цілісною системою взаємопов'язаних елементів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поточна загроза зростання залежності від імпорту продовольчих товарів актуалізує питання вдосконалення заходів державного регулювання зовнішньої торгівлі як інструменту захисту вітчизняного продовольчого ринку. Досягнення продовольчої незалежності в сучасних умовах жорсткої конкуренції із зарубіжними товаровиробниками без дієвого механізму такого регулювання стало практично неможливим завданням. Із цієї точки зору найбільш оптимальним і ефективним способом захисту національного ринку продовольства, на нашу думку, має стати:

- застосування заходів митно-тарифного регулювання для цілей раціоналізації співвідношення експорту та імпорту сільськогосподарської продукції та продовольства;
- активне використання економічних й адміністративних захисних заходів за зростаючого імпорту сільськогосподарської продукції та продовольства, а також у випадках демпінгу та застосування в зарубіжних країнах субсидій під час експорту;
- поетапне зниження залежності вітчизняного агропромислового комплексу від імпорту технологій, машин, обладнання та інших ресурсів.

Сучасна система митного регулювання зовнішньої торгівлі України, зокрема імпорту продовольства, характеризується такою низкою особливостей, як:

- 1) рівень митно-тарифних ставок на імпорт в Україну продукції сільськогосподарського призначення нижче рівня захисних заходів, що здійснюються розвиненими країнами;
- 2) митний захист вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції в реальності виявляється в кілька разів менша від тієї, яка встановлена на підставі митного тарифу;
- 3) вітчизняна митно-тарифна система поступається відповідним системам західних держав у частині застосування специфічних та комбінованих мит на імпорт продовольства. Рідкісне використання таких мит стимулює зниження

контрактних цін та збільшує відповідні втрати державних доходів;

4) значні втрати несе внутрішній продовольчий ринок від недостатньо продуманої системи тарифікації, що відображає ступінь та глибину переробки продукції;

5) не знаходять також достатнього використання в діяльності українських митних органів різноманітні методики встановлення тарифних квот на продовольство та сільськогосподарську продукцію, які широко застосовуються в зовнішньоторговельній практиці багатьох країнах із розвинутою економікою. Так, у світовій торгівлі зберігають свою роль так звані пікові тарифи, під якими маються на увазі тарифні ставки, що перевищують середні тарифні величини не менше, ніж у три рази. На жаль, у зовнішньоторговельній діяльності України система таких тарифів не знайшла застосування.

Після приєднання до СОТ митно-тарифна система України в обов'язковому порядку має слідувати міжнародним вимогам до регулювання зовнішньої торгівлі, вміщуючи зобов'язання щодо зниження тарифного захисту внутрішнього продовольчого ринку. Однак прийняття таких зобов'язань є несумісним із нанесенням шкоди вітчизняним виробникам сільськогосподарської продукції, якщо вони виявляються в менш сприятливих конкурентних умовах, ніж закордонні партнери.

Сформоване протиріччя між зобов'язаннями України щодо зниження торгових бар'єрів, з одного боку, і необхідністю захисту внутрішнього продовольчого ринку, з іншого боку, може бути ослаблена, на нашу думку, шляхом удосконалення митно-тарифної системи країни. Може йтися про більш глибоку деталізацію окремих позицій вітчизняного митного тарифу, що б дозволило збільшити можливості маневрування ставками мит у межах тієї чи іншої товарної групи. Важливим елементом зовнішньоторговельної політики могло б стати спеціальне групування продовольчих товарів у прив'язці до митного обкладенню. Таке групування дозволило б державі більш ефективно проводити торговельну політику або стримування продовольчого імпорту з окремих країн, або заохочення його з інших країн на базі розробленої системи пільг. Слід урахувати, що захист внутрішнього ринку продовольства, його практичність та ефективність будуть залежати від того, наскільки детальною виявиться структура митного тарифу.

Удосконалення митно-тарифної системи, зокрема митне оподаткування продовольчих

товарів, має враховувати також фактор співвідношення цінкових показників вітчизняної та імпортованої продукції. Очевидно, що тут може діяти такий принцип: якщо продукція вітчизняного виробництва має низькі цінні значення, то імпорт аналогічної продукції закордонного виробництва має обкладатися більш високими митно-тарифними ставками, ніж увезення дорогих товарів.

Оскільки митні збори на імпорт відіграють основну роль в адаптації зарубіжної продукції до умов ринку, то необхідне визначення оптимальної ставки тарифу, що забезпечує максимізацію рівня національного економічного добробуту. Звісно ж, що визначення ставки митного тарифу – це пошук розумного компромісу між інтересами імпортерів, виробників та споживачів продовольства з метою підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

Пріоритетними напрямками вдосконалення митного регулювання продовольчого імпорту є:

- формування відповідної світовим стандартам нормативно-правової бази митної справи. У зв'язку з приєднанням України до СОТ необхідно продовжувати роботу щодо приведення українського законодавства у відповідність із нормами та правилами цієї організації;

- удосконалення митно-тарифних заходів, яке полягає в збалансованому зниженні мит на сільськогосподарську продукцію та продовольство за одночасного селективного захисту конкурентоспроможних вітчизняних підприємств шляхом збереження або підвищення високих тарифних ставок.

Проблема вдосконалення й адаптації до нових реалій класичних інструментів регулювання зовнішньої торгівлі, якими є тарифи, зберігає свою актуальність. Водночас за наявності загальної у світовій торгівлі тенденції до зниження ролі тарифних обмежень імпорту невідворотним фактом є необхідність переведення уваги на нетарифні заходи регулювання, які отримують все більше поширення на міжнародних ринках продовольства. Ідеться про використання таких заходів, як кількісні обмеження та спеціальні захисні заходи.

Поширена практика застосування нетарифних заходів частково пояснюється сильною монополізацією збуту на міжнародному продовольчому ринку, в чому особливо досягли успіху державні торговельні фірми та транснаціональні корпорації західних країн [1]. Свої поставки вони вважають регулювати за допомогою адміністративних нетарифних заходів, які дозволяють успішно домінувати на продовольчих ринках незалежно від рівня цін і фінансових можливостей конкурентів. Зару-

біжний досвід використання нетарифних обмежень не можна не враховувати в національній системі регулювання продовольчого імпорту, хоча норми СОТ істотно стримують практику застосування.

Цілком прийнятним механізмом стримування продовольчого імпорту в Україну могла б служити система тарифного квотування. Остання означає, що поставки на внутрішній ринок зарубіжного продовольства понад установлені квоти оподатковуються за вищою тарифною ставкою. Такі тарифні квоти були введені в Японії на досить великий асортимент продовольчої продукції, включаючи сири, м'ясо, кукурудзу, первинний спирт та інші товари. У низці випадків більш привабливим є встановлення глобальних квот на імпорт продовольства незалежно від країни походження товару.

Безумовно, в процесі вдосконалення вітчизняної практики квотування продовольчого імпорту слід враховувати як позитивні, так і негативні сторони. З одного боку, використання квот дозволяє більш чітко і надійно обмежити обсяги надмірного імпорту, ніж це можливо зробити на базі митного тарифу. Так, за допомогою квотування можна гарантувати зниження імпорту та захист вітчизняного виробника сільськогосподарської продукції від закордонного конкурента, тоді як просте підвищення митної ставки хоча і збільшить доходи в бюджет, але практично може не стосуватися обсягу імпортованих поставок. З іншого боку, позитивний ефект від застосування квот буде можливим лише за умови, що внутрішній ринок продовольчої продукції не монополізований і функціонує за законами вільної конкуренції. В іншому випадку його чекають такі негативні наслідки, як стабільно високі ціни та штучний дефіцит продовольства. У цьому полягає одна з причин щодо рідкісного використання квотування в Україні.

Також недостатньо розвинена в Україні система ліцензування продовольчого імпорту, суть якого полягає в наданні державою торговим організаціям і компаніям права на ввезення в країну сільськогосподарських товарів і продуктів харчування в чітко визначених обсягах і обмежених часових рамках. Як показує практика багатьох країн, видача відповідних ліцензій на імпорт названих товарів здійснюється з використанням системи аукціонних торгів або системи переваг, сформованих у процесі довгострокових та довірчих відносин держави з імпортерами. Слід підкреслити, що серед різних засобів та механізмів нетарифного захисту внутрішніх продовольчих ринків в інших країнах саме ліцензуванню приділяється найбільша увага

суб'єктів господарювання. Вивчення зарубіжного досвіду, на нашу думку, могло б сприяти вдосконаленню ліцензійної діяльності (як фактора ефективного захисту внутрішнього продовольчого ринку України).

За останнє десятиліття в арсеналі нетарифних засобів захисту продовольчих національних ринків багатьох країн набула поширення практика державних закупівель. Державні закупівлі – це комерційні угоди, які укладають спеціальні урядові агентства з виробниками сільськогосподарської продукції з метою створення продовольчих фондів для подальшої реалізації на місцевих ринках. Такі операції регулюються спеціальними нормативними документами. Метою таких державних закупівель є штучне стримування без участі тарифних обмежень надходження імпоротної продовольчої продукції на внутрішній ринок приймаючих країн. В Україні практика таких закупівельних операцій також усе частіше потрапляє в поле зору й отримує підтримку законодавчих і виконавчих органів влади.

Досить значну роль у світовій торгівлі, зокрема торгівлі сільськогосподарською продукцією та продовольством, відіграє система так званих антидемпінгових мит (як форми нетарифного захисту внутрішнього ринку від недобросовісної конкуренції). Слід нагадати, що суть антидемпінгової політики держави полягає в організації митних зборів, обсяг яких фіксується в межах різниці між внутрішніми та зовнішніми цінами на продукцію, що імпортується. Проведення такої політики дозволяє країнам-імпортерам домагатися нейтралізації активного проникнення зарубіжних постачальників продовольчих товарів на конкурвальні ринки та використовувати з цією метою демпінгові ціни.

Як інструмент нетарифного регулювання імпорту система антидемпінгових заходів особливо часто застосовується в зовнішній торгівлі розвинених держав. Так, до початку 2010-х років на частку США припадало 262 антидемпінгові процедури, на частку країн Євросоюзу – 152 процедури, що багаторазово перевершує кількість звинувачень у демпінгу, що пред'являються торговим партнерам іншими державами: менше 50 випадків припадало на частку таких країн, як Австралія, Бразилія, Канада, від 70 до 90 випадків – на Мексику і Китай. Розрив у кількості антидемпінгових процедур свідчить про те, що цей метод нетарифного захисту національних ринків використовується розвиненими західними державами [4]. Необхідно також зазначити, що така

обмежувальна практика все більше охоплює світовий ринок продовольства та сільськогосподарської сировини.

У світовій практиці все більшого поширення набуває система захисту національних продовольчих та сільськогосподарських ринків шляхом використання технічних бар'єрів щодо імпорту закордонної продукції через її невідповідність до національних стандартів, вимог якості, санітарно-ветеринарних норм та інших вимог. Безпека продовольства є одним зі складників продовольчої безпеки і є гарантією того, що продукти харчування не заподіють шкоди споживачеві під час їх приготування або вживання, якщо застосовувати за призначенням.

В Україні, що зіткнулася в 1990-і роки з практично неконтрольованим ввезенням значного обсягу неякісного продовольства, зокрема з розвинених держав, гостро стоїть проблема забезпечення більш високої якості імпортованого продовольства. Зростання імпортних поставок продуктів харчування збільшує ризики надходження на вітчизняний ринок неякісних та небезпечних для здоров'я продуктів, що не були затребувані в країнах-експортерах. Т. Остапенко зазначає, що «однією з причин низької якості імпортних товарів, що поставляються, є прагнення багатьох комерсантів отримати максимальні доходи шляхом закупівлі низькосортних товарів із закінченим терміном придатності, без достовірної інформації українською мовою та реалізації в Україні за високими ринковими цінами. При цьому довгий ланцюжок посередників не дає можливості встановити головного винуватця потрапляння недоброякісної продукції на вітчизняний ринок» [2].

Система обмежувальних заходів стримує зростання імпоротної залежності до небезпечного порогу, хоча вона не здатна змінити тенденцію, оскільки проблема полягає в невирішеності питань ефективності сільськогосподарського виробництва в Україні. На нашу думку, вихід полягає не стільки у введенні заборони на імпорт, скільки в подальшому розвитку аграрно-промислового комплексу країни, в розширенні та посиленні систем зберігання й переробки сільськогосподарської продукції, в пошуку шляхів збільшення обсягів фінансування сільського господарства. Збереження дійсної ситуації на ринку продовольства за умови незмінної програми субсидування призведе до погіршення становища з виробництвом найбільш «трудомістких» видів продукції (м'ясної, молочної продукції) за умов потенційного посилення виробництва менш доро-

гих видів сільськогосподарської продукції. Отже, вирішення проблеми конкурентоспроможності країни також пов'язано не стільки із системою обмежень, скільки з підвищенням ефективності сільськогосподарського виробництва.

К.В. Пазізіна та С.М. Пазізіна вважають, що «регулятивний вплив держави на розвиток імпортозаміщення слід убачати в зниженні ставок під час надання кредитів господарським суб'єктам, що виробляють імпортозамінну продукцію; застосування фіскального механізму для стимулювання імпортозамінного виробництва має передбачати запровадження пільгового оподаткування прибутку, що реінвестується в модернізацію основних фондів; інвестиційних податкових кредитів через відтермінування сплати податку в проекти імпортозаміщення; тимчасового пільгового оподаткування виробництва інноваційної імпортозамінної продукції; інструменти торговельної політики мають передбачати розширення застосування нетарифних методів регулювання, дозволених СОТ, зокрема ліцензування, сертифікації, технічних регламентів, фітосанітарних норм, екологічних заходів. Валютно-курсову політику потрібно спрямовувати на стабільність валютного курсу, що забезпечить запобігання різких коливань споживчих цін» [3].

Механізми стимулювання імпортозаміщення (як інструменту державного регулювання забезпечення продовольчої безпеки) наведено в табл. 1.

Отже, на підставі вищевикладеного пропонуємо механізм імпортозаміщення як інструмент державного регулювання забезпечення продовольчої безпеки, який є цілісною системою взаємопов'язаних елементів, які передбачають забезпечення імпортозаміщувального виробництва, зокрема виробничими та фінансовими ресурсами, виробничою та інноваційною інфраструктурою; створення сприятливого інвестиційного клімату, посилення коопераційних зв'язків

та розвитку середнього та малого бізнесу, механізмів стимулювання імпортозаміщувального виробництва, партнерських відносин між державою й бізнесом (зокрема в інвестиційно-інноваційній сфері), забезпечення нормативно-законодавчої бази, розвитку сучасних форм міжнародного співробітництва тощо.

Пропонований механізм імпортозаміщення – це сукупність взаємопов'язаних елементів, що вміщують передумови розвитку імпортозаміщення та механізми його стимулювання. Реалізація пропонованого механізму сприятиме зменшенню дефіциту зовнішньої торгівлі товарами, зменшенню імпортозалежності країни, нарощуванню виробництва високоякісних замінників імпорту з подальшим експортом, зростання зайнятості та подолання структурних дисбалансів у виробництві й зовнішній торгівлі України.

Головною метою механізму імпортозаміщення (як інструменту державного регулювання забезпечення продовольчої безпеки) є подолання структурних дисбалансів, зменшення імпортозалежності, а також забезпечення економічного зростання. Для реалізації цієї мети нами було виділено кілька завдань:

- збалансування структури зовнішньоторговельних потоків (зниження імпорту шляхом обмежень дозволених СОТ та підвищення експорту шляхом стимулювання вітчизняних виробництв);
- виробництво конкурентоспроможних замінників імпорту (підвищення якості продовольчих товарів та зниження собівартості вітчизняних товарів за рахунок субсидування вітчизняних виробництв);
- зменшення дефіциту зовнішньої торгівлі товарами за рахунок пільг та підвищення експортоорієнтованих продовольчих товарів;
- зростання зайнятості за рахунок використання нових потужностей в експортоорієнтовані виробництва.

Таблиця 1

Механізми стимулювання імпортозаміщення як інструменту державного регулювання забезпечення продовольчої безпеки

Механізм	Інструмент впливу	Установа-реалізатор
Грошово-кредитна	Зниження облікової ставки, надання пільгових кредитів, зниження споживчої інфляції	Національний банк України, Комерційні банки
Валютно-курсова	Валютні інтервенції з метою регулювання валютного курсу (очікувані зміни)	Національний банк України
Фіскальна	Тимчасове пільгове оподаткування, податкові канікули	Міністерство фінансів України, Анти-монопольний комітет України
Зовнішньоторговельна	Розширення застосування нетарифних методів дозволених СОТ (ліцензування, сертифікація, стандартизація)	Уряд України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України

Висновки. У запропонованому механізмі імпортозаміщення системно представлені передумови розвитку імпортозаміщення, що вимагає створення необхідної виробничої, інноваційної інфраструктури, модернізації та диверсифікації виробництва; поліпшення інвестиційного клімату; застосування організаційних та регуляторних заходів; нормативно-законодавчого забезпечення.

Слід звернути увагу на те, що перераховані заходи стимулювання імпортозаміщення не є об'єктом обмежувальної практики в системі багатостороннього регулювання. Тому роль у формуванні матеріального та інтелектуального фундаменту для продовольчого імпортозаміщення дуже

значна та заслуговує спеціальних досліджень і науково-практичних розробок. Тому ми вважаємо, що державна стратегія імпортозаміщення в продовольчій сфері має бути доповнена такими напрямками, як розвиток фінансово-інвестиційної діяльності на рівні регіонів, розширення державної підтримки в низці традиційних та нових галузей виробництва продуктів харчування та сільськогосподарської сировини (аквакультура, органічне землеробство), впровадження передових форм організації та управління агропромисловим комплексом (кластери тощо), вирішення завдань відродження сільських регіонів, забезпечення екологічної безпеки.

Список літератури:

1. Кундицький О.О. Стратегія державного регулювання імпортозаміщення в аграрному секторі України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. № 10. С. 60–62.
2. Остапенко Т. Вплив експортоорієнтованих та імпортозаміщуючих галузей на зростання економіки України. *Економіка, фінанси, право*. 2009. № 10. С. 11–16.
3. Пазізіна К.В., Пазізіна С.М. Імпортозаміщення в системі забезпечення економічних інтересів України. *Сталий розвиток економіки України*. 2013. № 3. С. 42–45.
4. Пріоритети імпортозаміщення у стратегії модернізації промисловості України. *Аналітична доповідь*. Київ: НІСД. 2012. С. 7–8.

МЕХАНИЗМ ІМПОРТОЗАМЕЩЕНИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ СТРАНЫ

Приведены аргументы, доказывающие, что достижение продовольственной независимости в современных условиях жесткой конкуренции с зарубежными товаропроизводителями без действенного механизма подобного регулирования стало практически невозможным заданием. С этой точки зрения наиболее оптимальным и эффективным способом защиты национального рынка продовольствия, по нашему мнению, должно стать применение мер таможенно-тарифного регулирования для целей рационализации соотношения экспорта и импорта сельскохозяйственной продукции и продовольствия; активное использование экономических и административных защитных мер при растущем импорте сельскохозяйственной продукции и продовольствия, а также в случаях демпинга и применения в зарубежных странах субсидий при их экспорте; поэтапное снижение зависимости отечественного агропромышленного комплекса от импорта технологий, машин, оборудования и других ресурсов.

Разработан механизм импортозамещения как инструмент государственного регулирования обеспечения продовольственной безопасности, который является целостной системой взаимосвязанных элементов, которые предусматривают обеспечение импортозамещающего производства, в частности производственными и финансовыми ресурсами, производственной и инновационной инфраструктурой; создание благоприятного инвестиционного климата, усиление кооперационных связей и развития среднего и малого бизнеса, механизмов стимулирования импортозамещающих производств, партнерских отношений между государством и бизнесом (в том числе в инвестиционно-инновационной сфере), обеспечение нормативно-законодательной базы, развития современных форм международного сотрудничества тому подобное.

Указано, что основной целью механизма импортозамещения как инструмента государственного регулирования обеспечения продовольственной безопасности является преодоление структурных дисбалансов, уменьшение импортозависимости, а также обеспечения экономического роста. Для реализации этой цели нами было выделено несколько задач: сбалансирования структуры внешнеторговых потоков (снижение импорта путем ограничений разрешенных ВТО и повышение экспорта путем стимулирования отечественных производств); производство конкурентоспособных заменителей импорта (повышение качества продовольственных товаров и снижение себестоимости отечествен-

ных товаров за счет субсидирования отечественных производств); уменьшение дефицита внешней торговли товарами за счет льгот и повышение экспортоориентированных продовольственных товаров; рост занятости за счет использования новых мощностей в экспортноориентированных производствах.

Ключевые слова: продовольственная безопасность, импортозамещение, продовольственная независимость, механизмы, стимулирование

MECHANISM OF IMPORTATION AS AN INSTRUMENT OF PUBLIC REGULATION OF THE PROTECTION OF THE FOOD SECURITY OF THE COUNTRY

Arguments that prove that the achievement of food independence in the present conditions of strict competition with foreign commodity producers without an effective mechanism of such regulation has become an almost impossible task. In our opinion, from this point of view, the most optimal and effective way of protecting the national food market should be: the application of measures of customs and tariff regulation for the purpose of rationalization of the ratio of exports and imports of agricultural products and food; the active use of economic and administrative protective measures with the growing import of agricultural products and foodstuffs, as well as in cases of dumping and application in foreign countries of subsidies for their export; a gradual decrease in the dependence of the domestic agro-industrial complex on the import of technologies, machinery, equipment and other resources.

The mechanism of import substitution is developed as an instrument of state regulation of food security, which is an integrated system of interconnected elements that provide for import substitution production, in particular, production and financial resources, industrial and innovative infrastructure; creation of a favorable investment climate, strengthening of cooperative ties and development of medium and small businesses, mechanisms for stimulating import-substituting production, partnership relations between the state and business (including in the sphere of investment and innovation), provision of regulatory and legislative framework, development of modern forms of international cooperation etc.

It was noted that the main objective of the import substitution mechanism as an instrument of state regulation of food security is to overcome structural imbalances, reduce import dependence, and ensure economic growth. To realize this goal, we have identified several tasks: balancing the structure of foreign trade flows (reducing imports through restrictions allowed by the WTO and increasing exports by stimulating domestic productions); the production of competitive import substitutes (improving the quality of food products and reducing the cost of domestic goods at the expense of subsidizing domestic industries); reducing the deficit of foreign trade in goods at the expense of privileges and increasing export-oriented food products; employment growth through the use of new capacities in export-oriented production.

Key words: food security, import substitution, food independence, mechanisms, stimulation